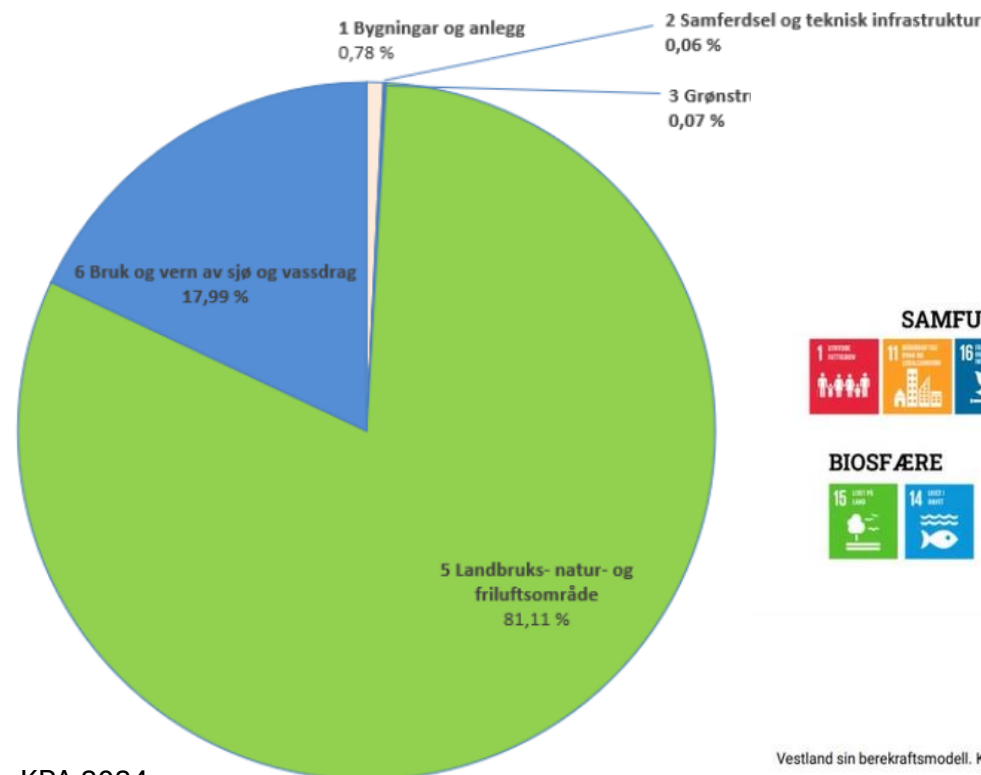

Overordna arealstrategi i samfunnsdelen til kommuneplanen

Arbeidsverkstad med kommunestyret, ungdomsrådet og eldrerådet 15.5.2025

Kjelde: KPA 2024

Vestland sin berekraftsmodell. Kjelde: Tilpassa etter original frå Stockholm Resilience Center. Bearbeidd for Vestland fylkeskommune.

Mål med arbeidsverkstaden:

- Å styrkje deltakarane sine kunnskapar om arealstrategien, til det vidare arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel
- Å gje administrasjonen innspel til revisjonen av arealstrategien i samfunnsdelen

Program:

1. Kva er kommunen sin overordna arealstrategi og kvifor finst det? (20 min)
2. Gruppearbeid: Spørsmål knytt til arealstrategi (70 min, inkl. kort pause)

Bru mellom samfunnsdelen og arealdelen til kommuneplanen

- Arealstrategi er eit **verkemiddel** som *Planlovutvalet* (NOU 2001:7; NOU 2003:14) i si tid føreslo for å sikre ein **betre samanheng mellom kommunen sine overordna samfunns mål**, fastlagt i kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS), **og arealdisponeringa**, fastlagt i kommuneplanen sin arealdel (KPA).
- **Behovet** for ein slik koplingsmekanisme blei, allerede før ny *Plan- og bygningslov* blei vedteke i 2008, påpeika i *Riksrevisjonen* sin undersøking av plansystemet **ut frå eit berekraftperspektiv** (*Riksrevisjonen*, 2007).
- *Planlovutvalet*: Arealstrategien skal haldast på eit **overordna og prinsipielt nivå**, og den skal **visе korleis nasjonale mål og retningslinjer er ivareteken**. Den skal vise **samanhengen mellom ønska framtidig samfunnsutvikling og arealbruk i eit lengre tidsperspektiv**.
- Dermed kunne **arbeidet med arealdelen byggje på politisk vedtekne styringssignal** for framtidig arealdisponering.

Overordna føringar for kommunal planlegging

I planprogrammet for samfunnsdelrevisjonen skreiv vi:

Det er mange overordna føringar som må takast omsyn til i kommunal planlegging. Dei som blir sett på som viktigaste for arbeidet med planstrategien og samfunnsdelen til kommuneplanen er:

- *Plan- og bygningslova*
- *Statlege planretningslinjer (SPR) og rikspolitiske retningslinjer (RPR)*
- *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging*
- *FN sine berekraftsmål*
- *Utviklingsplan for Vestland (regional planstrategi)*

Nasjonale forventningar 2023-2027

Kommunal planlegging skal fremje berekraftig utvikling.
Regjeringa peikar på fem viktige område:

1. Samordning og samarbeid i planlegginga
2. Trygge og inkluderande lokalsamfunn
3. Velferd og berekraftig verdiskaping
4. Klima, natur og miljø for framtida
5. Samfunnstryggleik og beredskap

Nasjonale forventningar 2023-2027

Ein arealstrategi i samfunnsdelen er viktig for å klargjere kommunestyret sin langsiktige arealpolitikk og korleis nasjonale og regionale føringar og mål skal følgjast opp. Når arealstrategien blir lagd til grunn for revisjon av arealdelen i kommuneplanen, bidreg dette til at ein ser areal- og samfunnsutviklinga i samanheng.

Samfunnsdelen skal følgjast opp i planlegginga i sektorane og i økonomiplanlegginga. For å styrkje oppfølginga av samfunnsdelen, kan handlingsdelen i kommuneplanen slåast saman med økonomiplanen.

NORCE-rapporten 2021: Det er realistisk å forvente at distriktskommunenes arealstrategier vil være preget av kompromiss mellom det et flertall anerkjenner er nødvendig for å sikre klima/miljø-utslippsreduksjon – og det som et flertall anerkjenner som det sikreste grunnlaget for fortsatt samfunnsliv i ofte utsatte distriktskommuner: Jobb- og verdiskaping.

- Ein langsiktig arealstrategi inngår som del av samfunnsdelen i kommuneplanen, og blir lagd til grunn for arealdelen i kommuneplanen.

Kva er arealnøytralitet?

Store norske leksikon:

Arealnøytralitet viser til prinsippet om å bygge opp arealer av natur for å kompensere for natur tapt ved utbygging andre steder. I sum blir da det samlede arealet til natur som før. Arealendringer er en av de største påvirkningsfaktorene for truede arter.

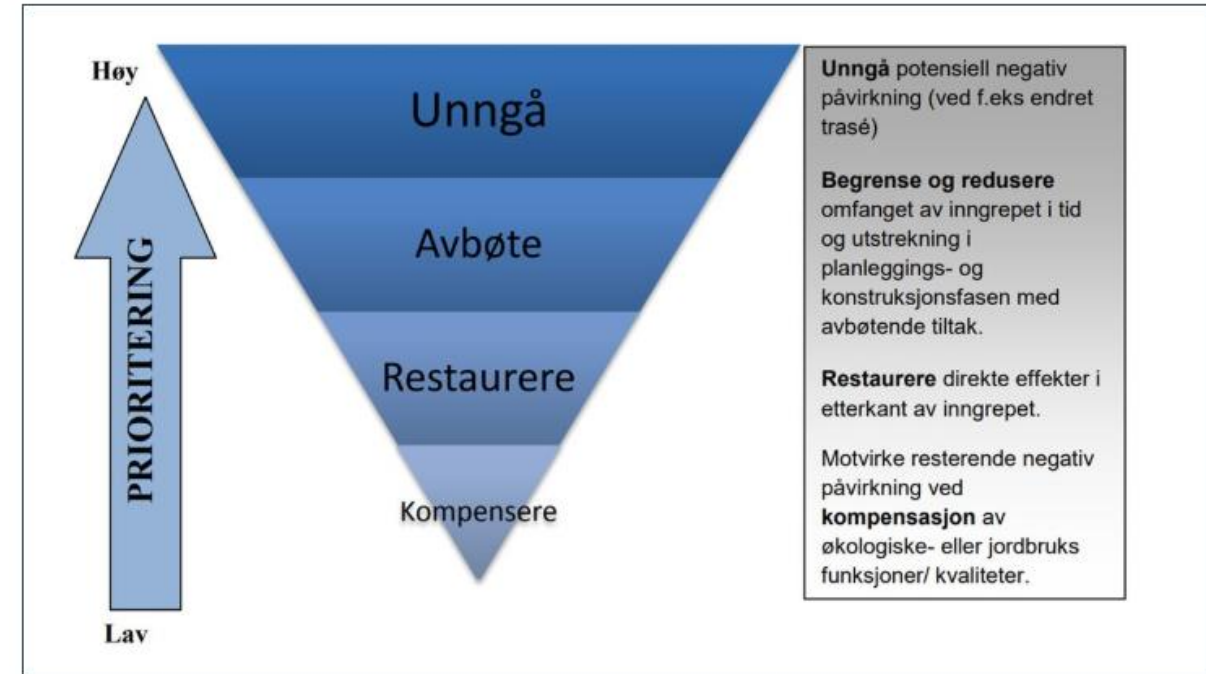
Arealnøytralitet fremmer forvaltning over forbruk av areal. Dette kan for eksempel være gjenbruk av arealer gjennom fortetting i allerede utbygde områder, eller å gjenskape eller restaurere natur for å kompensere for habitatødeleggelse eller habitatfragmentering andre steder.

Målet med arealnøytralitet er å oppnå netto null tap av natur, i tråd med anbefalingene fra FNs naturpanel i forbindelse med naturkrisen.

Kva er arealnøytralitet?

For å sikre en bærekraftig utvikling forutsettes det at tiltakshierarkiet legges til grunn i arealplanlegging. Dette går ut på at arealtiltak følger følgende hierarki:

1. **unngå** (nedbygging av natur gjennom fortetting eller omdisponering av industriområder)
2. **avbøte** (med tiltak som for eksempel viltoverganger eller andre miljøtilpasninger)
3. **restaurere** (tilbakeføre tidligere ødelagt natur ved å fjerne inngrep som veier med videre)
4. **kompensere** (flytte en naturtype før nedbygging eller gjenskape/verne tilsvarende andre steder)

Hierarkisk framstilling av tiltak for å unngå negativ påvirkning ved planlagt arealbruksendring, for eksempel veibygging.

Tiltakshierarkiet

Av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Lisens: Begrenset gjenbruk

Kjelde: Store norske leksikon

Kommunen sin gjeldande arealstrategi (i KPA 2024)

Generelt

- Kommuneplanen skal leggje til rette for busetting og næringsutvikling i bygdene, og god forvaltning av natur og kulturarv i heile kommunen
- Dyrka og dyrkbar jord skal så langt råd skjermast for utbygging. Areal registrert som *kjerneområde landbruk* bør generelt ikkje nyttast til utbyggingsformål
- Det skal leggjast vekt på god avgrensing mellom landbruksområde og byggeområde
- Det skal satsast på Vangsnes som framtidig utbyggingsområde for bustader og næring, m.a. for å avlasta press på sentrumsnære landbruksareal i Vik sentrum/Flatbygdi
- Ny utbygging skal så langt råd leggjast til område der ein kan gjera seg nytte av eksisterande infrastruktur for veg, vatn og avlaup
- Det skal leggjast opp til fortetting og/eller gjenbruk av eksisterande utbygde område
- Arealplanar/planar for utbygging skal ha som eit viktig mål å redusere behov for transport
- Verdifulle areal for rekreasjon og friluftsliv, og naturområde med særlege kvalitetar, skal skjermast for utbygging/inngrep ut over enkel tilrettelegging for friluftsliv
- Bygging i strandsona skal i hovudsak avgrensa seg til område som alt er utbygde. Attverande attraktive areal og strekningar i strandsona bør sikrast som fellesgode
- Det kan opnast for spreidd utbygging som ivaretek omsynet til busetjing, og som ikkje er i strid med viktige samfunnsinteresser

Kommunen sin gjeldande arealstrategi (i KPA 2024)

Bustadområde

- Nye større byggeområde for bustader bør liggja i gang/sykkelavstand frå skule/barnehage
- Det skal planleggjast for høg arealutnytting i og nær Vik sentrum
- Ny bustadbygging i sentrumsområdet skal i hovudsak vere konsentrerte småbustader

Hyttebygging

- Hyttebygging skal i hovudsak skje som fortetting/utbygging av eksisterande område, evt. i nye regulerte felt
- Ny hyttebygging i høgfjellet skal avgrensast til moderat fortetting av eksisterande utbygde område i Skjelingen og Fosse/Hestavollen, av omsyn til m.a. drikkevatn, villrein og friluftsliv

Næring og liknande

- Det skal vere eigna areal for næring og liknande i alle sokner
- Større område for næringsformål bør lokalisast nær hovudveg og hamn

Naudsynte endringar i arealstrategien?

- Arealrekneskap som verktøy
- Planreserven skal svare til behovet i planperioden
- Omsyn til karbonrike areal (t. d. myr), overvatn (flaumvern), vernskog (mot ras og skred), m.m.
- Sikre langsiktige og trygge vass- og avløpstenester (areal til reinskeanlegg for kloakkvatn frå Vik sentrum)
- Høgfjellet: Ingen fortetting av hytter utover i vedtekne reguleringsplanar, ingen nyregulering
- Areal til grøn industri og grøn næring med god tilgang til kraft
- Begrensing av akvakultur?